

doby nastalé, ježto žalobkyně za ně nemůže, stihá toho, v jehož poměrech nastala. Nárok žalobkyně neodporuje tedy žádnému zákonnému předpisu, tím méně zákazu, i jest s podivem, jak dovolání může jej nazývat nemravným, když žalobkyně žádá jen to, co jí patří, co zapůjčila a § 992 obč. zák. výslovně stanoví, že nečiní rozdílu, zda cena v mezech stoupla či klesla, takže stoupnutí musí si přičísti žalovaná, jako by klesnutí byla si přičísti musila žalobkyně. Zvýšení daně neznačí nic jiného, než zvýšení nákladu na opatření zboží, tudíž obchodnický vyjádřeno zvýšení ceny kupní.

Čís. 3508.

Předkupní právo lze ujednat i při jiné smlouvě, než kupní, ba i jako samostatnou smlouvu. Propůjčení předkupního práva nenáleží ku správě jmění a vyžaduje, jde-li o nemovitost náležející do pozůstalosti, schválení soudu pozůstalostního.

(Rozh. ze dne 19. února 1924, Rv I 1739/23.)

Jiří E. vyhradil žalobci předkupní právo k domu čp. 10, v němž měl žalobce najatu živnost. V té době náležel dům čp. 10 vlastnický polovinou Jiřímu E-ovi, polovinou patřil do pozůstalosti manželky Jiřího E-a. Polovinu tuto zdělila Anna W-ová. Jelikož dům byl prodán, aniž by byl nabídnut žalobci ku koupi, domáhal se žalobce na Jiřího E-ovi a Anně W-ové náhrady škody. Procesní soud první stolice uznal žalobní nárok důvodem po právu, odvolací soud žalobu zamítl a uvedl mimo jiné v důvodech: Jest nesporno, že žalobci jednalo se o to, nabytí práva, koupiti dům celý, neboť jak sám opětně a opětně přiznával, chtěl míti jistotu, že bude moci pro příští dobu pro svoji pekařskou živnost používatí pekárny a příslušného bytu v domě tom, a také prvžalovaný mluvil o domě celém. Jest dále nesporno, že v době slibu byl prvžalovaný vlastníkem pouze jedné neoddělené polovice domu, kdežto druhá polovička náležela do pozůstalosti po manželce prvžalovaného Marii E-ové. Jak žalující sám při svém výsledku přiznal, pokládal prvžalovaného za vlastníka celého domu, a jest nesporno, že smlouvu o právu předkupním uzavřel jedině s prvžalovaným. Nutným předpokladem toho, by smlouva ohledně celého domu pokládána býti mohla za platnou, by tedy bylo, by jednání žalovaného bylo také platným a závazným ohledně majitele druhé neoddělené polovičky, jež náležela pozůstalosti po zemřelé Marii E-ové, pokud se týče její dědičky, dne 19. března 1900 narozené, tedy v době, kdy o jednání došlo (na podzim roku 1918) dosud nezletilé a nespovědné Anně W-ové. Procesní soud ve směru tomto rozhodl, že prvžalovaný jakožto prý čekatel dědictví a zákonný zástupce své nezletilé dcery Anny byl oprávněn i jejím jménem jednati, prý proto, že nešlo o záležitost důležitou, jež by po rozumu §u 216 obč. zák. měla býti schválena soudem opatrovnickým. Následkem toho procesní soud uznal smlouvu i ohledně druhé polovice za platnou a uznal žalobní ná-

rok ohledně celého domu. Tohoto právního názoru však odvolací soud uznává výtku nesprávného právního posouzení za důvodnou, nikterak nesdílí. Odvolací soud je naopak právního názoru, že právo předkupní, jmenovitě ohledně věcí nemovitých, jest nemalé důležitosti, protože jím vlastníku bráněno jest v neobmezené vládě s jeho věcí, a že zákon, vyslovuje jeho nepostupitelnost a také nemožnost převodu na dědice, sám to uznává. To vychází též nejen z ustanovení §u 216 obč. zák., nýbrž i z §§ 233 obč. zák., §§ 145, 188 a 189 nesp. říz. Z toho jde, že udělení předkupního práva není pouhým úkonem s p r á v y, nýbrž úkonem, zasahujícím d o p o d s t a t y v ě c í, a že jest neplatným, nebylo-li schváleno soudem opatrovnickým. A ježto se to nestalo, ne- vzniklo pro žalobce právo předkupní.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Je pravda, že nejde jen o slib majitele věci, že ji prodá nájemníkovi, kterýžto slib by ostatně nebyl platným již proto, že nebyla umluvena kupní cena, tvořící podstatnou část tržové smlouvy (§§ 936 a 1053 obč. zák.), neboť je zjištěno, že prvý žalovaný žalobci přislíbil, že, kdyby dům prodal, bude žalobce míti první ruku a že nikdo jiný než on dům nedostane, a nad to, že první žalovaný žalobci též přímo připověděl předkupní právo a že žalobce slib tento přijal. Nešlo tedy o smlouvu předběžnou, dle níž prvý žalovaný dům žalobci prodá, pokud se týče s ním o tomto domě uzavře tržovou smlouvu, nýbrž o smlouvu konečnou, kterou se prvý žalovaný zavázal, že dům v případě, kdyby jej chtěl prodati, napřed nabídne ke koupi žalobci a to, jelikož o kupní ceně nebylo nic ujednáno, za onu kupní cenu, která mu s třetí strany bude nabídnuta, tedy o ujednání předkupního práva. Dovolání má pravdu, že předkupní právo nelze platně dojednati jen jako vedlejší smlouvu při smlouvě kupní, že naopak lze předkupní právo dojednati též při jiné smlouvě, obzvláště při smlouvě nájemní, nebo pachtovní, a dokonce i jako smlouvu samostatnou, neboť to zákon nikde nezapovídá a o sobě taková smlouva dobrým mravům se nepříčí (§ 879 obč. zák.). Občanský zákoník upravuje v §§ 1072—1079 jen pravidelný případ této výhrady, z čehož však nelze vyvozovati, že by jinak taková výhrada byla neplatná a neúčinná. Přes to nebylo lze dovolání vyhověti. Je zjištěno, že vůle stran nesla se k c e l é m u domu a že prvý žalovaný byl vlastníkem domu jen co do poloviny, kdežto druhá polovina patřila do pozůstalosti jeho manželky, k níž povolání byli jako dědici on a jeho tehdy ještě nezletilá dcera, nynější druhá žalovaná, a není sporu o tom, že smlouva o předkupním právu pozůstalostním, pokud se týče opatrovnickým soudem schválena nebyla. Právem vyvozuje z toho odvolací soud její neplatnost (§ 865 obč. zák.), neboť propůjčení předkupního práva n e n á l e ž í k u s p r á v ě j m ě n í, pročez k jeho platnosti v příčině poloviny domu, patřící do pozůstalosti, bylo zapotřebí schválení soudu pozůstalostního, pokud se týče opatrovnického. Dovolání odkazuje se v tomto směru na správné a výstižné dů-

vody napadeného rozsudku, které se jen ještě doplňují poukazem na ustanovení Šu 149 obč. zák., dle něhož náleží otci jen správa jmění jeho dětí.

Čís. 3509.

Sudiště dle Šu 104 j. n. jest v zásadě sudištěm na výběr a to i tehda, když se strany podrobily určitému soudu »neodvolatelně«.

(Rozh. ze dne 19. února 1924, R II 33/24.)

Žalobce podal žalobu na žalovaného polského obchodníka u krajského soudu v Olomouci, odůvodniv místní příslušnost Šem 99 j. n. K námitce žalovaného, že pro spory z obchodního spojení stran bylo dle obchodních podmínek umluveno výhradně sudiště u pražských soudů, soud první stolice žalobu pro místní nepřislušnost odmítl. Rekursní soud zamítl námitku místní nepřislušnosti.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Odstavcem 8. obchodních podmínek, jenž zní v českém překladě: »Vzešly-li by z našeho obchodního spojení spory, pro něž by nebyl dle odstavce 5. těchto podmínek výlučně příslušným rozhodčí soud, podrobujeme se, jakož i komitent podpisem těchto podmínek po rozumu Šu 104 j. n. příslušnosti Pražských soudů«, jakož i zněním téhož odstavce česky stylizovaných obchodních podmínek: »Pro případ, že by z obchodního spojení našeho vzešly spory, které by nepodléhaly výlučně soudu rozhodčímu ve smyslu odstavce 5. těchto podmínek, podrobujeme se komitent neodvolatelně podpisem těchto podmínek ve smyslu Šu 104 j. n. pravomoci soudů Pražských, takže soudy tyto stanou se příslušnými, jakmile i banka k této prorogaci se strany komitentovy — aniž by měla povinnost o tom ho vyrozuměti — přistoupí«, ustanovuje se pouze sudiště dané na výběr a nikoli sudiště výlučné. Jestliť sudiště dle Šu 104 j. n. — a o takové se zde jedná — v zásadě sudištěm na výběr, neboť je zařazeno v jurisdikční normě mezi sudišti na výběr danými (§§ 86—104 j. n.). Podrobily-li se strany podepsáním zmíněných obchodních podmínek pravomoci soudů Pražských, neznamená to, — byť i podrobení to bylo »neodvolatelně«, — že by veškeré jiné soudy, dle zákona příslušné, byly z pravomoci vyloučeny. Bylo by tomu jen tehdy tak, kdyby úmluva stran výslovně vylučovala každý jiný soud mimo soud smluvený způsobem, vylučujícím každou pochybnost. Z předložených obchodních podmínek nelze však takovou výlučnost pravomoci Pražských soudů vyčísti. Ujednání zmíněné opravňuje proto žalobkyni, by dle své volby žalovala žalovaného buď u sudiště smluveného, nebo zákonného. Zákonným sudištěm je však i sudiště dle Šu 99 j. n. a mohla ho proto žalobkyně plným právem použiti.